

6. Semyhina T. V., Bryzhovata O. S. (2020). Mizhnarodne vyznachennia sotsialnoi roboty [International definition of social work]. *Sotsialna polityka i sotsialna robota*. № 3–4. S. 144–157 [in Ukrainian]
7. Slozanska H. I. (2019). Teoriia i praktyka profesiinoi pidhotovky maibutnikh sotsialnykh pratsivnykiv do roboty u terytorialnykh hromadakh [Theory and practice of professional training of future social workers to work in territorial communities]: dys. ... d.ped.n.: 13.00.05 – sotsialna pedahohika (231 – sotsialna robota). Ternopil, 687 s. [in Ukrainian]
8. Checkoway B. (1995). Six strategies of community change. *Community Development Journal*. № 30(1). P. 2–20.
9. Dominelli L. (2012). Green social work: From environmental crises to environmental justice. Cambridge : Polity Press. 207 p.
10. Peeters J. (2012). Social Work and Sustainable Development: Towards Social-Ecological Practice Model. *Journal of Social Intervention: Theory and Practice*. Vol. 21(3). P. 5–26.
11. Peeters J. (2012). The place of social work in sustainable development: Towards ecosocial practice. *International Journal of Social Welfare*. Vol. 21(3). P. 287–298.
12. Popple K. (1996). Community work: British models. *Journal of Community Practice*. № 3(3/4). P. 147–181.
13. Rothman J. (1995). Approaches to community intervention. *Strategies of community intervention*. 5. P. 26–63.
14. Ungar M. (2011). Community resilience for youth and families: Facilitative physical and social capital in contexts of adversity. *Children and Youth Services Review*. № 33. P. 1742–1748.

Попович В. М., Попович Я. М. Можливості розвитку зеленої соціальної роботи в Україні: закордонний досвід

Трансформація теорії та сучасних технологій соціальної роботи – вирішальний чинник соціального зростання, який притупляє формування нової моделі соціальної роботи. Проблеми та виклики сучасного розвитку суспільства вимагають від соціальних працівників всебічного врахування не тільки соціальних аспектів їх діяльності, але й економічних та екологічних перспектив, що відповідають концепції сталого розвитку. Метою розвитку людства загалом та під час кризи для населення, зокрема, мають бути орієнтири соціальної згуртованості суспільства щодо забезпечення інтеграції зусиль економічного зростання, соціальної підтримки та екологічного, раціонального природокористування. Оновлюється не лише репертуар тих технік та інтервенцій, які використовують соціальні працівники, а й теорія соціальної роботи як сукупність уявлень та концепцій, що відбивають тенденції розвитку професії, обґрунтовують моделі втручання.

У статті визначено потенційні можливості розвитку зеленої соціальної роботи в Україні. Визначено концептуальні положення зеленої соціальної роботи як сучасної моделі соціальної роботи в низці європейських країн. Проаналізовано можливість інтеграції європейської моделі зеленої соціальної роботи в територіальній громаді – орієнтацію на забезпечення екологічної справедливості, спрямованість на активізацію, реалізацію соціального капіталу і формування резилієнсу громади, психосоціальної підтримки в надзвичайних ситуаціях. Виокремлено чинники розвитку зеленої соціальної роботи на досвіді закордонних країн: інституціоналізація зеленої соціальної роботи через наукові дослідження, академізація та інтерналізація професійною культурою; розвиток міжсекторного соціального партнерства і посилення інформаційно-комунікаційної складової частини в розвитку зеленої соціальної роботи в Україні; посилення ролі соціальної роботи в політичній сфері і сфері державного екологічного управління. Виділено механізми формування і можливості розвитку моделі соціальної роботи в територіальній громаді в екологічній перспективі: механізми науково-методичного забезпечення, соціально-організаційні механізми, інформаційно-комунікаційні механізми, інституційно-політичні механізми.

Ключові слова: сталий розвиток, соціальна робота, зелена соціальна робота, територіальна громада, соціальна робота в громаді, модель зеленої соціальної роботи в громаді.

УДК 327.39:615.8:378.14

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2022.spec.2.14>

Пюрко В. Є., Христова Т. Є., Пюрко О. Є.

**ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНА КОМПОНЕНТА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ТА ЕРГОТЕРАПІЇ В УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЯХ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ**

Одним з пріоритетних векторів професійної підготовки фахівців з фізичної терапії та ерготерапії в українських реаліях освітнього процесу виступає євроінтеграційна компонента. Зазначено, що фізична терапія та ерготерапія займають провідне місце в синергічній системі реабілітації хворих та інвалідів, які постраждали під час збройного конфлікту на Сході України та війни України з Російською Федерацією. Практична діяльність фахівців цієї галузі охорони здоров'я здійснюється з урахуванням Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я, яка схвалена у 2001 році та з того часу використовується в усіх розвинених країнах. В Україні спеціальність 227 “Фізична терапія, ерготерапія” перебуває на етапі становлення, приведення нормативно-правової бази до міжнародних стандартів. Цей процес вимагає підвищеної уваги до формування професійної компетентності фахівця зі здоров'я людини. Компетентнісний підхід у підготовці фахівців фізичної терапії та ерготерапії надає можливість визначити ступінь готовності здобувачів вищої освіти до цілеспрямованої професійної діяльності, їх

взаємодії з навколишнім середовищем, поведінки в складних професійних ситуаціях. Основними вимогами до процесу розвитку професійної компетентності фахівців з фізичної терапії та ерготерапії є забезпечення таких складових частин: безперервності процесу навчання здобувачів вищої освіти; відбору раціонального змісту професійної підготовки, виходячи з необхідності формування важливих для суспільства якостей і видів діяльності фахівців; оптимального вибору та оптимального поєднання традиційних та інноваційних технологій, методів, форм, засобів і дидактичних прийомів поетапного розвитку знань, навичок, умінь та якостей. Доведено, що в турбулентні часи модернізації вітчизняної освіти з метою оптимізації євроінтеграційної компоненти професійної підготовки фахівців з фізичної терапії та ерготерапії в українських реаліях освітнього процесу магістральним трендом є європейський підхід до компетентнісного навчання.

Ключові слова: євроінтеграція, професійна підготовка, фахівець з фізичної терапії та ерготерапії, компетентнісний підхід, освітній процес, українські реалії.

У сучасних стратегічних орієнтирах української держави визначено, що до основних напрямів і пріоритетів належить діяльність, спрямована на європейську інтеграцію України, яка реалізується протягом певного періоду та має відповідну етапність реалізації [7, с. 21]. Слід зазначити, що підтримка європейського вектору інтеграції стала домінувати в українському суспільстві саме з кінця 2011 р. Масштабність процесу європейської інтеграції України та впровадження положень Угоди про асоціацію, вплив цих процесів на життя кожного громадянина робить необхідним проведення цілеспрямованої роз'яснювальної та комунікаційної роботи [9].

Тому Кабінет Міністрів України 25 жовтня 2017 р. схвалив Стратегію комунікації у сфері європейської інтеграції на 2018–2021 рр. Очікуваним результатом реалізації стратегії є забезпечення свідомої підтримки широкими верствами населення України процесів європейської інтеграції як здійснення перетворень у державі, орієнтованих на впровадження в Україні соціальних стандартів держав-членів ЄС, а також підвищення рівня підтримки суспільством стратегічної мети України – вступу до ЄС [9, с. 18].

Вітчизняна система вищої освіти перебуває на перехідному етапі розвитку, для якого характерні процеси пошуку й затвердження нових підходів до навчання, що покликані найбільш повно узгоджуватися з потребами реформування українського суспільства [2; 7; 15]. Це зумовлено інтеграцією вітчизняної системи вищої освіти до єдиного європейського освітнього простору. Із позицій сьогодення зміна освітніх парадигм на межі століть і перехід від репродуктивно-педагогічної до креативно-педагогічної культури пов'язаний зі зміною розвитку людини, де пріоритетним стає формування цілісної, творчої та вільної особистості [8; 16; 22; 28]. Цей процес потребує залучення суспільства до фундаментальних культурних цінностей, до яких належать і цінності сфери охорони здоров'я, фізичної терапії та ерготерапії.

Сучасному періодові властиві складні процеси реформування вищої освіти, які пов'язані з підвищенням якості професійної підготовки фахівців з фізичної терапії та ерготерапії. Новому українському суспільству потрібні фахівці з фізичної терапії та ерготерапії інноваційного типу, які поєднують здатність до творчої співпраці в міждисциплінарній команді, володіють сучасними інноваційними реабілітаційними технологіями та покликані спрямовувати власні зусилля на відновлення, корекцію й підтримку рухових функцій людини [3; 6; 20; 23–28]. Ці базисні ідеї відображено в таких нормативних документах, як Закон України “Про вищу освіту” (редакція 2022), Закон України “Про освіту” (2017), “Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року” (2013), “Національна стратегія з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року “Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація” (2016), “Концепція Загальнодержавної програми “Здоров'я 2020: український вимір 2012–2020 рр.” (2011), “Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2021–2031 роки” (2020), “Концепції “Український університет нового покоління” (2019) [1].

Отже, в умовах значного погіршення здоров'я нації особливої актуальності набувають питання оптимізації професійної підготовки фахівців із фізичної терапії та ерготерапії, діяльність яких спрямована на оздоровлення й підвищення якості життя населення. А. Почтовюк вказує, що принципова відмінність української системи вищої освіти від західноєвропейської обумовлена наявністю в нашій країні державних стандартів, які регламентують не тільки перелік нормативних освітніх компонентів за кожною програмою підготовки, але й їх зміст, що в результаті дозволяє покращити якість освіти [8].

У зв'язку з погіршенням стану здоров'я українців перед суспільством гостро постала потреба у фахівцях з фізичної терапії та ерготерапії. Так, на думку Л. Рибалко, з позицій сьогодення висококваліфіковані спеціалісти з фізичної терапії та ерготерапії повинні мати якісну підготовку, володіти фундаментальними знаннями, вміннями та навичками, бути готовими до постійного професійного зростання, соціальної та професійної мобільності, ефективної роботи за фахом на рівні світових стандартів і творчо підходити до вирішення неординарних питань як на державному, так і регіональному рівнях [9]. М. Романішин зазначає, що “однією з суттєвих особливостей особистості фахівця з фізичної терапії та ерготерапії стають професійно й особистісно значущі якості, що базуються на гуманістичних професійних цінностях, які сприяють ефективності професійної діяльності у питаннях збереження здоров'я населення” [10, с. 5]. Сьогоденна діяльність фізичного терапевта та ерготерапевта в нашій державі пов'язана, насамперед, із реабілітацією значної кількості поранених та інвалідів, які постраждали під час збройного конфлікту на Сході України та війни України з Російською Федерацією [16; 20; 23].

Важливим ресурсом для розвитку “інноваційної людини” є магістерський рівень підготовки фахівців, зокрема фахівців із фізичної терапії та ерготерапії. Згідно зі статтею 5 (Розділ II. “Рівні, ступені та кваліфікації вищої освіти”) Закону України “Про вищу освіту” (редакція 2022 р.) такий рівень передбачає набуття здобувачами вищої освіти здатності до розв’язування задач дослідницького та/або інноваційного характеру у певній галузі професійної діяльності [6; 12–14; 16–19]. Професійна підготовка фахівців із фізичної терапії та ерготерапії вимагає сформованості професійних компетентностей і оволодіння спеціальними знаннями фундаментальних, педагогічних, психологічних, медичних дисциплін, володіння практичними вміннями та навичками у сфері відновлення здоров’я й умілого використання набутого досвіду в різних сферах реабілітаційної діяльності.

Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров’я доповнює іншу відому класифікацію ВООЗ – Міжнародну класифікацію хвороб. Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров’я (International Classification of Functioning, Disability and Health, ICF) є класифікацією компонентів функціональності та обмеження життєдіяльності [2; 11]. В основі методології Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров’я лежить холистична модель, що розглядає здоров’я як результат взаємодії особистості й оточення, яке не можна оцінювати без комплексного вивчення біосоціального феномену людини [6; 11; 17]. Класифікація виходить з того, що діагноз не розкриває функціональні можливості людини, він важливий для визначення причини та прогнозу. Проте для планування та реалізації реабілітаційних втручань потрібна інформація саме про обмеження функцій організму, на основі якої може бути запропонована послідовність вирішення проблеми реабілітації на основі Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров’я [6–9; 28].

Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров’я складається з таких основних компонентів: функції та структура тіла (Body), діяльність (Activity, пов’язана із діями індивіда) та участь (participation – залученість у життєву ситуацію), додаткова інформація щодо тяжкості та факторів зовнішнього середовища. Базові набори Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров’я (ICF CoreSets) є опорною схемою та практичним інструментом для ефективної класифікації й опису функціонування пацієнта. Класифікація ICF включає понад 1400 категорій, що обмежують її використання на практиці.

Для стандартизації та розуміння функціонування в міждисциплінарній оцінці використовують кваліфікатори. Вони дозволяють усім членам мультидисциплінарної команди кількісно оцінити масштаб проблем, навіть у тих сферах функціонування, де певний з них не є фахівцем. Без кваліфікаторів коди не мають внутрішнього значення. Погіршення або обмеження кваліфікується таким чином: 0 – немає проблеми: 0-4%, 1 – помірна проблема: 5-24%, 2 – середня проблема: 25-49%, 3 – тяжка проблема: 50-95%; до 4 – повна проблема: 96-100%. Фактори навколишнього середовища визначаються кількісно у вигляді від’ємних чи додатних величин, що вказує на ступінь впливу навколишнього середовища або як бар’єра, або сприятливого фактора. Кваліфікатори оцінюють ефективність лікування та реабілітації, отже, зменшення оцінки кваліфікатора можна інтерпретувати як збільшення функціональних можливостей пацієнта [11–22].

Враховуючи складність та громіздкість Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров’я, у світі розроблено чимало кількісних інструментів, що спрощують її застосування, зокрема скорочені та мінімальні базові набори цієї класифікації, шкала оцінки інвалідності ВООЗ (WHODAS (WHO Disability Assessment Schedule) 2.0) [6; 24], опитувальник професійної реабілітації WORQ, індекс здоров’я ASAS.

Спеціальність 227 “Фізична терапія, ерготерапія” перебуває на етапі становлення, приведення нормативно-правової бази до міжнародних норм. Підтвердженням цього стало затвердження у 2018 році стандарту вищої освіти за спеціальністю 227 “Фізична терапія, ерготерапія” для першого (бакалаврського) рівня (наказ МОН України № 1419 від 19.12.2018 р.), в якому визначено вимоги до практичних результатів навчання майбутніх фізичних терапевтів, зокрема ПР 07 – трактувати інформацію про наявні у пацієнта/клієнта порушення за Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров’я та Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров’я дітей та підлітків. Наказом № 791 від 5 вересня 2022 р. Міністерство освіти та науки України затвердило стандарт вищої освіти зі спеціальності 227 Фізична терапія, ерготерапія для другого (магістерського) рівня вищої освіти [17]. Знання особливостей застосування Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров’я є важливим практико-орієнтованим завданням системи підготовки цих фахівців до професійної діяльності [2; 26]. Зазначимо, що в Україні переклад Міжнародної фахової класифікації був затверджений у 2018 році (наказ МОЗ України № 981 від 25.05.2018 р.) в рамках реалізації Плану заходів із впровадження Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров’я (розпорядження КМУ від 28 грудня 2017 р. №1008), у той час як у світі Міжнародна класифікація функціонування була схвалена у 2001 р. на 54-й Всесвітній асамблеї з охорони здоров’я. У 2007 р. була прийнята версія ICF для дітей та підлітків [25; 28].

Розвиток професії та науки “фізична терапія, ерготерапія” у нашій країні з усією очевидністю вимагає підвищеної уваги до формування професійної компетентності фахівця зі здоров’я людини. Кардинальною метою професійної підготовки фахівців з фізичної терапії та ерготерапії, як зазначає Т. Д’яченко, є “важлива

громадська домінанта – подолання негативних тенденцій формування здоров'я у дорослих та дітей, сприяння відновленню здоров'я до його оптимальних значень в осіб, які страждають на хронічні недуги, повернення до нормального життя людей з фізичними дефектами, відставанні в розвитку і тих, кого називають “людина з особливими потребами” [4, с. 55]. В. Кукса вважає, що підготовка фахівців нового типу – фізичних реабілітологів – повинна здійснюватися не методами профілактики та лікування організму, а методами відновлення всіх видів і форм активної діяльності [6, с. 42].

Сучасний процес входження України до європейського освітнього і наукового простору пов'язаний із зростанням вимог до рівня професійної компетентності фахівців, зокрема, з фізичної терапії та ерготерапії, від якості знань та вмінь яких значною мірою залежить рівень розвитку ринку реабілітаційних і фізкультурно-оздоровчих послуг. Згідно із сучасними уявленнями професійну компетентність визначають як поєднання знань, умінь, навичок та досвіду виконання відповідних професійних дій [9]. Загалом більшість учених зазначає, що професійна компетентність – це, насамперед, професійні знання і вміння, ціннісні орієнтації, мотиви діяльності, культура, яка виявляється у мові, стилі спілкування, здібність до розвитку свого творчого потенціалу, а також професійно значущі особистісні якості. Зокрема, поняття “професійна компетентність” у педагогічних джерелах трактується як єдність теоретичної та практичної підготовки студентів (А. Алексюк) [1, с. 124]; поєднання знань із професійно значущими особистісними якостями (І. Міщенко) [7, с. 12]; сукупність знань, умінь і навичок, що визначають результативність праці (К. Платонов) [9, с. 38].

Існують різні підходи до визначення компонентів професійної компетентності. І. Зязюн включає у зміст цього поняття знання предмета, методики його викладання, педагогіки та психології, рівень розвитку професійної свідомості, індивідуально-типові особливості та професійно-значущі якості [5, с. 14]. С. Скворцова тлумачить поняття “професійна компетентність” як “найважливішу характеристику фахівця, який має бути готовим до виконання професійної діяльності, щоб самостійно, відповідально й ефективно виконувати власні професійні функції” [9; 27]. Н. Іванцова тлумачить поняття “професійна компетентність” як “сукупність професійних знань, умінь, а також способи виконання професійної діяльності” [12; 25].

Компетентнісний підхід у підготовці фахівців фізичної терапії та ерготерапії надає можливість визначити ступінь готовності здобувачів вищої освіти до цілеспрямованої професійної діяльності, їх взаємодії з навколишнім середовищем, поведінки в умовах сучасних викликів. На думку Н. Белікової, компетентнісний підхід до підготовки фахівців зазначеної галузі передбачає можливість складання для кожного здобувача вищої освіти індивідуальної освітньої траєкторії, яка враховує рівень його початкової підготовки, стиль навчальної діяльності й орієнтацію на самостійну роботу, а також забезпечує розвиток професійно-особистісної компетентності фахівця для успішного здійснення здоров'язберігаючої діяльності [3, с. 42].

Основними вимогами, на нашу думку, до процесу розвитку професійної компетентності фахівців фізичної терапії та ерготерапії є забезпечення: безперервності освіти здобувачів; відбору раціонального змісту професійної підготовки, виходячи з необхідності формування потрібних суспільству якостей і видів діяльності фахівців; оптимального вибору та доцільного поєднання методів, форм, засобів і дидактичних прийомів поетапного розвитку знань, навичок, умінь та якостей. В системі вищої освіти сьогодні реалізуються різноманітні освітні здоров'язбережувальні технології. Практично це виражено в розробці й впровадженні комплексних програм і моделей в освітнє середовище закладу освіти, що охоплює всі аспекти підготовки (цілі, зміст, організацію навчання та виховання, форми та методи контролю, методики та технології навчання) та реалізуються на різних рівнях: від впровадження здоров'язбережувальних технологій на рівні закладу вищої освіти в цілому до реалізації локальних програм, які формують культуру здоров'я на окремому компоненті відповідної освітньої програми у фахівців з фізичної терапії та ерготерапії, щоб на засадах Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я ефективно здійснювати свою професійну діяльність.

В турбулентні часи модернізації вітчизняної освіти з метою оптимізації євроінтеграційної компоненти професійної підготовки фахівців з фізичної терапії та ерготерапії в українських реаліях освітнього процесу магістральним трендом є європейській підхід до компетентнісного навчання, який реалізується через систему нормативних документів держави, впровадження Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я, комплексний підхід до оволодіння спеціальними знаннями фундаментальних, педагогічних, психологічних, медичних дисциплін, практичними вміннями та навичками у сфері відновлення здоров'я й умілого використання набутого досвіду в різних сферах реабілітаційної діяльності.

Використана література:

1. Базильчук О. В. Професійна підготовка майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до роботи з відновлення здоров'я спортсменів: теоретично-методичний аспект: монографія. Хмельницький : Моноскрипт, 2018. 534 с.
2. Белікова Н. О. Теоретичні і методичні засади підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Луцьк, 2012. 575 с.
3. Волошко Л. Б. Основні компоненти та характеристики професійної взаємодії фахівців з фізичної реабілітації. *Молодь і ринок*. 2017. № 9(152). С. 77–81.
4. Волошко Л. Б. Сучасні аспекти застосування Міжнародної класифікації функціонування у підготовці майбутніх фізичних терапевтів. *Фізична реабілітація та здоров'язбережувальні технології: реалії і перспективи*: зб. матеріалів V Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (м. Полтава, 14 листоп. 2019 р.). Полтава : Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2019. С. 37–39.

5. Д'яченко Т. В. Актуальність наукового дослідження проблем професійної підготовки фізичних реабілітологів. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. 2008. № 2. С. 53–56.
6. Закон України “Про вищу освіту”. Редакція від 12.05.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.
7. Зязюн І. А. Філософія педагогічної якості в системі неперервної освіти. *Вісник Житомирського державного університету ім. Івана Франка*. 2005. № 25. С. 13–18.
8. Карамушка Л. М., Канівець Т. М. Психологічна готовність студентів для здійснення майбутньої професійної кар'єри: зміст, структура і чинники. *Правничий вісник університету “КРОК”*. 2013. Вип. 16. С. 211–219.
9. Кривоногова А. В. Історія української євроінтеграції: відносини між Україною та ЄС. URL: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/11329/1/Krivoonogova_%20386-391.pdf.
10. Кукса В. О. Переорієнтація професійної самосвідомості студента-фізичного реабілітолога. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2002. № 4. С. 40–47.
11. Міжнародна класифікація функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я. URL: <https://moz.gov.ua/mkf>.
12. Мурза В. П. Психолого-фізична реабілітація. Київ : Олан, 2010. 488 с.
13. Почтовюк А. Б., Сухомлин Л. В. Вища освіта України: європейська інтеграція. *Економічний форум*. 2015. № 2. С. 98–104.
14. Рибалко Л. М. Професійна підготовка майбутніх фахівців з фізичної реабілітації на засадах еколого-еволюційного підходу. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. 2016. Вип. 3(2). С. 295–299.
15. Романишин М. Я. Професійна підготовка фахівців з фізичної реабілітації до роботи із спортсменами : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Житомир, 2009. 20 с.
16. Сластьонін В. А., Єлісєєв В. К. Рефлексивна культура вчителя як суб'єкта педагогічної діяльності. *Педагогічна освіта і наука*. 2005. № 5. С. 3–41.
17. Стандарт вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 22 Охорона здоров'я, спеціальності 227 Фізична терапія, ерготерапія. Затверджено та введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 05.09.2022 р. № 791. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishchaosvita/zatverdeni%20standarty/2022/09/06/227_Fizyczna.terapiya.erhoterapiya.Mahistr-791-05.09.2022.pdf.
18. Стратегія комунікації у сфері європейської інтеграції на 2018–2021 роки: схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25 жовтня 2017 р. № 779-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/250383204>.
19. Стратегія реформування освіти в Україні: рекомендації з освітньої політики. Київ : К.І.С., 2003. 296 с.
20. Danylevych M., Romanchuk O., Hrybovska I., Ivanochko V. Pedagogical conditions of introduction of innovative educational technologies into the professional training of future specialists in the field of physical education and sport. *Journal of Physical Education and Sport*. 2017. Vol. 17(3). Art 171. P. 1113–1119.
21. Gunn H., Hunter H., Haas B. Problem Based Learning in physiotherapy education: a practice perspective. *Physiotherapy*. 2012. № 98(4). P. 330–335.
22. Kazakova S. M., Pyurko V. E., Zhabavliaieva T. A. An integrated approach to studying human health in applying the humanitarian aspects of transformation in society. *Problems and prospects of territories socio-economic development: monograph*. Opole. 2019. Part 3.2. URL: <https://www.wszia.opole.pl/oferta-edukacyjna/pedagogika/ebooki/>.
23. Measuring Health and Disability: Manual for WHO Disability Assessment Schedule (WHODAS2.0) / ed. by T. B. Üstün, N. Kostanjsek, S. Chatterji, J. Rehm, 2010. 122 p.
24. Petty J. Interactive, technology-enhanced self-regulated learning tools in healthcare education: A literature review. *Article Nurse Education Today*. 2013. Vol. 33. Issue 1 (January). P. 53–59.
25. Prystupa E., Pavlova I. Evaluation of Health in Context of Life Quality Studying. *Postepy Rehabilitacji*. 2015. Vol. 29. № 2. P. 33–38.
26. Pyurko V. E., Khrystova T. E., Pyurko O. E. Information concept of the human health phenomenon as a guarantee of biosystem stability. *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science*. Vol. 1049, special issue 1: 3rd International Conference on Sustainable Futures: Environmental, Technological, Social and Economic Matters 24/05/2022 - 27/05/2022, Kryvyi Rih, Ukraine. 012070.
27. Pyurko V. E., Kazakova S. M., Shipilov D. A. System approach in the development of individual rehabilitation programs for people who have received wrenings in the results of combat actions. *Реабілітація учасників бойових дій в Україні: досвід та перспективи: тези доп. III Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Хмельницький, 23 листоп. 2018 р.)*. Хмельницький, 2018. С. 62–66.
28. Wikström-Grotell C., Erikss K. Movement as a basic concept in physiotherapy. A human science approach. *Physiotherapy Theory and Practice*. 2012. Vol. 28. Issue 6. P. 428–38.

References:

1. Bazilchuk O. V. (2018) Profesiina pidhotovka maibutnikh fakhivtsiv z fizychnoi terapii, erhoterapii do roboty z vidnovlennia zdorovia sportsmeniv: teoretychno-metodychnyi aspekt: monohrafiia [Professional training of future specialists in physical therapy, occupational therapy for the work of restoring the health of athletes: theoretical and methodological aspect: monograph]. Khmelnytskyi: Monoscript. 534 s. [in Ukrainian]
2. Bielikova N. O. (2012) Teoretychni i metodychni zasady pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv z fizychnoi reabilitatsii do zdoroviazberezhuvainoi diialnosti: dys. ... d-ra ped. nauk: 13.00.04. [Theoretical and methodological principles of training future specialists in physical rehabilitation for health-preserving activities: diss. ... Dr. Ped. Sciences: 13.00.04.]. Lutsk. 575 s. [in Ukrainian]
3. Voloshko L. B. (2017) Osnovni komponenty ta kharakterystyky profesiinnoi vzaiemodii fakhivtsiv z fizychnoi reabilitatsii. Molod i rynek. [Main components and characteristics of professional interaction of physical rehabilitation specialists. Youth and the market.]. № 9 (152). S. 77–81. [in Ukrainian]
4. Voloshko L. B. (2019) Suchasni aspekty zastosuvannia Mizhnarodnoi klasyfikatsii funktsionuvannia u pidhotovtsi maibutnikh fizychnykh terapevtiv. Fizychna reabilitatsiia ta zdoroviazberezhuvaini tekhnolohii: realii i perspektyvy: zb. materialiv V Vseukr. nauk.-prakt. konf. z mizhnar. uchastiu (m. Poltava, 14 lystop. 2019 r.). [Modern aspects of the application of the International Classification of Functioning in the training of future physical therapists. Physical rehabilitation and health-saving technologies: realities and prospects: coll. materials V All-Ukrainian. science and practice conf. from international participation (Poltava, November 14, 2019)]. Poltava: Yury Kondratyuk National University. S. 37–39. [in Ukrainian]

5. Diachenko T. V. (2008) Aktualnist naukovooho doslidzhennia problem profesiinoi pidhotovky fizychnykh reabilitolohiv. Pedahohika, psykholohiia ta medyko-biolohichni problemy fizychnoho vykhovannia i sportu [The relevance of scientific research on the problems of professional training of physical rehabilitators. Pedagogy, psychology and medical and biological problems of physical education and sports]. № 2. S. 53–56. [in Ukrainian]
6. Zakon Ukrainy “Pro vyshchu osvitu” (Redaktsiia vid 12.05.2022) [Law of Ukraine “On Higher Education”. Editorial from 05/12/2022]. [in Ukrainian] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.
7. Ziazun I. A. (2005) Filosofiia pedahohichnoi yakosti v systemi neperervnoi osvity. Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnogo universytetu im. Ivana Franka [Philosophy of pedagogical quality in the system of continuous education. Bulletin of Zhytomyr State University named after Ivan Franko]. № 25. S. 13–18. [in Ukrainian]
8. Karamushka L. M., Kanivets T. M. (2013) Psykholohichna hotovnist studentiv dlia zdiisnennia maibutnoi profesiinoi kariery: zmist, struktura i chynnyky. Pravnychiy visnyk universytetu “KROK” [Psychological readiness of students for future professional careers: content, structure and factors. Legal Bulletin “KROK” University]. Issue 16. S. 211–219. [in Ukrainian]
9. Kryvonohova A. V. Istoria ukrainskoi yevrointehratsii: vidnosyny mizh Ukrainoiu ta EU [History of Ukrainian European integration: relations between Ukraine and the EU]. [in Ukrainian] URL: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/11329/1/Kryvonogova_%20386-391.pdf.
10. Kuksa V. O. (2002) Pereorientatsiia profesiinoi samosvidomosti studenta-fizreabilitoloha. Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannia i sportu. [Reorientation of the professional self-awareness of a physical rehabilitation student. Theory and methodology of physical education and sports]. № 4. S. 40–47. [in Ukrainian]
11. Mizhnarodna klasyfikatsiia funktsionuvannia, obmezhen zhyttiediialnosti ta zdorovia [elektronnyi resurs] [International classification of functioning, limitations of life activities and health [electronic resource]. [in Ukrainian] URL: <https://moz.gov.ua/mkf>.
12. Murza V. P. (2010) Psykholoho-fizychna reabilitatsiia. [Psychological and physical rehabilitation]. Kyiv: Olan. 488 s. [in Ukrainian]
13. Pochtoviuk A. B., Sukhomlyn L. V. (2015) Vyshcha osvita Ukrainy: yevropeiska intehratsiia. Ekonomichnyi forum. [Higher education of Ukraine: European integration. Economic Forum]. № 2. S. 98-104. [in Ukrainian]
14. Rybalko L. M. (2016) Profesiina pidhotovka maibutnikh fakhivtsiv z fizychnoi reabilitatsii na zasadakh ekoloho-evoliutsiinoho pidkhodu. Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Serii 15: Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury (fizychna kultura i sport). [Professional training of future specialists in physical rehabilitation based on the ecological-evolutionary approach. Scientific journal of the National Pedagogical University named after M. P. Drahomanov. Series 15: Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports)]. Issue 3 (2). S. 295–299. [in Ukrainian]
15. Romanyshyn M. Ya. (2009) Profesiina pidhotovka fakhivtsiv z fizychnoi reabilitatsii do roboty iz sportsmenamy: avtoref. dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.04. [Professional training of physical rehabilitation specialists to work with athletes: autoref. thesis ... candidate ped. Sciences: 13.00.04.]. Zhytomyr. 20 s. [in Ukrainian]
16. Slastonin V. A., Yelisieiev V. K. (2005) Refleksyivna kultura vchytelia yak subiekta pedahohichnoi diialnosti. Pedahohichna osvita i nauka. [Reflective culture of the teacher as a subject of pedagogical activity. Pedagogical education and science]. № 5. S. 37-41. [in Ukrainian]
17. Standart vyshchoi osvity drugoho (mahisterskoho) rivnia vyshchoi osvity haluzi znan 22 Okhorona zdorovia, spetsialnosti 227 Fizychna terapiia, erhoterapiia. Zatverdzheno ta vvedeno v diiu nakazom Ministerstva osvity i nauky Ukrainy. (2022) [Standard of higher education of the second (master's) level of higher education in the field of knowledge 22 Health care, specialties 227 Physical therapy, occupational therapy. Approved and put into effect by the order of the Ministry of Education and Science of Ukraine]. № 791. [in Ukrainian] URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishchaosvita/zatverdzeni%20standarty/2022/09/06/227.Fizychna.terapiya.erhoterapiya.Mahistr-791-05.09.2022.pdf>
18. Stratehiia komunikatsii u sferi yevropeiskoi intehratsii na 2018 – 2021 roky: skhvaleno rozporiadzhenniam Kabinetu Ministriv Ukrainy (2017) [Communication strategy in the field of European integration for 2018-2021: approved by the order of the Cabinet of Ministers of Ukraine]. № 779. [in Ukrainian] URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/250383204>
19. Stratehiia reformuvannia osvity v Ukraini: rekomendatsii z osvitnoi polityky (2003) [Education reform strategy in Ukraine: recommendations for educational policy]. Kyiv: K.I.S. 296 s. [in Ukrainian]
20. Danylevych M., Romanchuk O., Hrybovska I., Ivanochko V. (2017) Pedagogical conditions of introduction of innovative educational technologies into the professional training of future specialists in the field of physical education and sport. Journal of Physical Education and Sport. Vol. 17 (3). Art 171. S. 1113-1119.
21. Gunn H., Hunter H., Haas B. (2012) Problem Based Learning in physiotherapy education: a practice perspective. Physiotherapy. № 98 (4). P. 330-335.
22. Kazakova S. M., Pyurko V. E., Zabavliaieva T. A. (2019) An integrated approach to studying human health in applying the humanitarian aspects of transformation in society. Problems and prospects of territories socio-economic development: monograph. Opole. Part 3.2. URL: <https://www.wszia.opole.pl/oferta-edukacyjna/pedagogika/ebooki/>
23. Measuring Health and Disability (2010): Manual for WHO Disability Assessment Schedule (WHODAS2.0) / ed. by T. B. Üstün, N. Kostanjsek, S. Chatterji, J. Rehm. 122 s.
24. Petty J. (2013) Interactive, technology-enhanced self-regulated learning tools in healthcare education: A literature review Review. Article Nurse Education Today. Vol. 33. Issue 1 (January). P. 53-59.
25. Prystupa E., Pavlova I. (2015) Evaluation of Health in Context of Life Quality Studying. Postepy Rehabilitacji. Vol. 29. № 2. P. 33-38.
26. Pyurko V. E., Khrystova T. E., Pyurko O. E., Kazakova S. M. (2022) Information concept of the human health phenomenon as a guarantee of biosystem stability. IOP Conference Series: Earth and Environmental Science. Vol. 1049, special issue 1: 3rd International Conference on Sustainable Futures: Environmental, Technological, Social and Economic Matters 24/05/2022 - 27/05/2022, Kryvyi Rih, Ukraine. 012070
27. Pyurko V. E., Kazakova S. M., Shipilov D. A. (2018) System approach in the development of individual rehabilitation programs for people who have received wrenings in the results of combat actions. Reabilitatsiia uchasnykiv boiovykh dii v Ukraini: dosvid ta perspektyvy: tezy dop. III Vseukr. nauk.-prakt. konf. (m. Khmelnytskyi, 23 lystop. 2018 r.). Khmelnytskyi. S. 62-66.
28. Wikström-Grotell C., Erikss K. (2012) Movement as a basic concept in physiotherapy. A human science approach. Physiotherapy Theory and Practice. Vol. 28. Issue 6. P. 428-38.

Pyrurko V., Khrystova T., Pyurko O. Euro-integration component of professional training of physical therapy and occupational therapy in Ukrainian realities of the educational process

One of the priority vectors of professional training of specialists in physical therapy and occupational therapy in the Ukrainian realities of the educational process is the European integration component. It is noted that physical therapy and occupational therapy occupy a leading place in the synergistic system of rehabilitation of patients and disabled people who suffered during the armed conflict in the East of Ukraine and Ukraine's war with the Russian Federation. The practical activity of specialists in this field of health care is carried out taking into account the International Classification of Functioning, Life Limitations and Health, which was approved in 2001 and has since been used in all developed countries. In Ukraine, specialty 227 'Physical therapy, occupational therapy' is at the stage of formation, bringing the legal framework to international standards. This process requires increased attention to the formation of professional competence of a specialist in human health. A competent approach in the training of physical therapy and occupational therapy specialists provides an opportunity to determine the degree of readiness of higher education graduates for purposeful professional activity, their interaction with the environment, and behavior in difficult professional situations. The main requirements for the process of developing the professional competence of specialists in physical therapy and occupational therapy are the provision of the following components: continuity of the process of training of students of higher education; selection of the rational content of professional training, based on the need to form important for society qualities and activities of specialists; the optimal choice and optimal combination of traditional and innovative technologies, methods, forms, means and didactic techniques for the step-by-step development of knowledge, skills, abilities and qualities. It has been proven that in the turbulent times of modernization of national education in order to optimize the European integration component of the professional training of specialists in physical therapy and occupational therapy in the Ukrainian realities of the educational process, the main trend is the European approach to competence training.

Key words: *European integration, professional training, specialist in physical therapy and occupational therapy, competence approach, educational process, Ukrainian realities.*

УДК [043.61:331.54:-069.63](477):331.545
DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2022.spec.2.15>

Радомський І. П.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ОСВІТИ УКРАЇНИ В НАПРЯМІ ПІДГОТОВКИ ПРОФЕСІЙНИХ КАДРІВ З УРАХУВАННЯМ ГЛОБАЛЬНИХ ТЕНДЕНЦІЙ

У статті виокремлено низку суперечностей, що існують у системі освіти України, які потребують вирішення, та визначено спроєктовані в майбутнє ключові напрями перспективного розвитку вітчизняної освіти, реалізація яких дасть змогу вирішити визначені суперечності.

Окреслено наявні розбіжності системи підготовки педагогічного персоналу як безпосереднього рушія реалізації ключових напрямів перспективного розвитку вітчизняної освіти.

Висвітлено політику і діяльність ЮНЕСКО в освітній сфері. Розглянуто рекомендації ЮНЕСКО стосовно нової концепції освіти, що актуалізують необхідність створення кожній людині умов для формування та розвитку свого творчого потенціалу відповідно до ключових завдань освіти XXI століття: навчити вчитись (опановувати інструментарій, який необхідний для розуміння того, що відбувається у світі), навчити діяти (таким чином, щоб впроваджувати потрібні зміни у своєму середовищі), навчити жити разом (у суспільстві, беручи участь в усіх видах людської діяльності та співпрацюючи з іншими), насамкінець вчитися жити.

Ці завдання доцільно розглядати як орієнтири подальшого розвитку освіти в напрямі неперервної освіти людини впродовж життя та отримання максимальної користі від її результатів. Зазначено, що завдання, які постають перед освітою на сучасному етапі розвитку суспільства, та різноманітні форми, які вона може приймати, охоплюють увесь життєвий шлях людини та дають змогу кожному отримати доступ до пізнання світу, інших і самого себе.

За результатами проведеного дослідження виокремлено основні тенденції розвитку вітчизняної освіти, спрямовані на підготовку високопрофесійних кадрів для різних галузей економіки держави, в тому числі педагогічного персоналу. Зазначені тенденції спрямовані на реалізацію основної мети розвитку вітчизняної освіти – підвищення якості підготовки високопрофесійних кадрів для різних галузей економіки держави, в тому числі педагогічного персоналу.

Ключові слова: *ЮНЕСКО, ключові завдання освіти XXI століття, система освіти в Україні, основні тенденції розвитку освіти в Україні, підготовка професійних кадрів, освіта впродовж життя, педагогічний персонал.*

Одним із головних завдань системи освіти в Україні є підготовка висококваліфікованих кадрів з урахуванням вимог ринку праці та відповідно до загальноосвітніх критеріїв якості, які висуває сучасне інформаційне суспільство на тлі бурхливого розвитку сучасних технологій.

Мета дослідження. *Розглянувши суттєві суперечності та ключові напрями перспективного розвитку освіти в Україні, стратегічну політику та діяльність ЮНЕСКО в освітній сфері, можна виокремити основні тенденції розвитку вітчизняної освіти, спрямовані на підготовку високопрофесійних кадрів для різних галузей економіки держави, в тому числі педагогічного персоналу.*